

LYHYT KATSAUS KAHTIAJAKAANTUMISEEN VSDTP:ssa ³⁸

Tunnettu Sveitsin sosialidemokraattien johtaja *Herman Greulich* lausui v. 1905 helmikuun 1. päivätyssä, „Vperjod” lehden (VSDTP) toimitukselle lähettämässään kirjeessä muun muassa valittelunsa Venäjän sosialidemokraattien keskuudessa tapahtuneen uuden kahtiajakaantumisen johdosta ja huomautti: „Wer die grössere Schuld an dieser Zersplitterung trägt, das werde ich nicht entscheiden und ich habe den internationalen Entscheid bei der deutschen Parteileitung angeregt” („Kuka on eniten syyssä tähän kahtiajakaantumiseen, sitä en käy ratkaisemaan; olen kehoittanut Saksan sosialidemokraattisen puolueen johtoa ratkaisemaan tämän kysymyksen kansainvälistä tietä”).

Tähän Greulichin kirjeeseen „Vperjod” lehden toimitus vastasi yhdessä Venäjän „Enemmistökomiteoiden Byroon” ulkomaisen valtuutetun toveri Stepanovin kanssa seuraavalla kirjeellä.

Koska toveri Greulich aikoo turvautua kansainväliseen ratkaisuun, saatamme Greulichille osoitetun kirjeemme kaikkien „Vperjod” lehden ulkomaisten ystävien tietoon ja pyydämme heitä *kääntämään* tämän kirjeen sen maan kielelle, jossa he asuvat, sekä tutustuttamaan tähän kirjeeseen mahdollisimman paljon ulkomaalaisia sosialidemokraatteja.

Olisi toivottavaa, että ulkolaisille kielille käännettäisiin myös Leninin kirjanen: „Ilmoitus ja asiakirjoja keskustelinten erkaantumisesta puolueesta” sekä myös 1) pohjoisen konferenssin päätöslauselmat ja 2) Kaukasian konferenssin päätöslauselmat; 3) etelän konferenssin päätöslauselmat.

Pyydetään ilmoittamaan, tullaanko tämä pyyntö täyttämään.

KIRJE GREULICHILLE

Helmikuun 3 p:nä 1905.

Kunnioitettu toveri! Te koskettelette kirjeessänne kysymystä meidän puolueemme (VSDTP:n) toisen tai toisen fraktion syyllisyydestä kahtiajakaantumiseen. Sanotte kysyneenne siitä saksalaisten sosialidemokraattien ja Kansainvälisen toimiston mielipidettä. Pidämme tämän vuoksi velvollisuutenamme selittää Teille, miten kahtiajakaantuminen tapahtui. Rajoitumme *tarkasti todistettujen faktojen* esittämiseen syrjäyttäen, mikäli mahdollista, niiden kaiken arvostuksen.

Vuoden 1903 loppuun saakka puolueemme oli toisistaan erillään olleiden, *komiteoiksi* nimitettyjen paikallisten sosialidemokraattisten järjestöjen kokoomus. Puuttuivat Keskuskomitea ja Pää-äänenkannattaja, jotka oli valittu puolueen 1:ssä edustajakokouksessa (keväällä 1898). Poliisi oli hävittänyt ne, eikä niitä oltu uusittu. Ulkomailla tapahtui kahtiajakaantuminen „Venäjän sosialidemokraattien liiton” (äänenkannattaja — „Rabotsheje Delo”, josta: „*rabotshejedelolaiset*”) ja Plehanovin välillä. Viimeksi mainitun puolelle asetui „*Iskra*” lehti, joka oli perustettu vuonna 1900. Kolmessa vuodessa, 1900—1903, „*Iskra*” oli saavuttanut valtavan vaikutusvallan Venäjän komiteoihin. „*Iskra*” puolusti vallankumouksellisen sosialidemokratian aatteita „ekonomismia” (alias * — „rabotshejedelolaisuutta” = = opportunistin venäläinen muunnos) vastaan.

Puolueen yhtenäisyyden puuttuminen painoi kaikkia.

Lopulta elokuussa 1903 onnistuttiin saamaan ulkomailla koolle *puolueen toinen edustajakokous*. Osallistuivat kaikki Venäjän komiteat, Bund (= juutalaisen proletariaatin itsenäinen järjestö) sekä *molemmat* ulkomaiset fraktiot, „iskralainen” ja „rabotshejedelolainen”.

Kaikki kokouksen osanottajat tunnustivat edustajakokouksen lailliseksi. Edustajakokouksessa käytiin taistelua iskralaisten ja anti-iskralaisten (rabotshejedelolaiset ja Bund) välillä; keskustana oli niin sanottu „suo”. Iskralaiset voittivat. He veivät läpi puolueen ohjelman (hyväksyttiin „*Iskran*” luonnos). „*Iskra*” tunnustettiin Pää-äänenkannattajaksi ja sen suunta puolueen suunnaksi. Useat

* — toisin sanoen. *Toim.*

taktiikkaa koskevat päätöslauselmat olivat sen hengen mukaisia. Hyväksyttiin iskralaiset järjestösäännöt (Leninin luonnos). Ainoastaan yksityiskohtissa niitä huononsivat anti-iskralaiset, iskralaisten vähemmistön osanotolla. Äänien ryhmitys oli edustajakokouksessa seuraava: Kaikkiaan 51 ääntä. Niistä 33 iskralaista (24 — nykyisen *enemmistön* iskralaisia, 9 — nykyisen *vähemmistön* iskralaisia), 10 — „suo” ja 8 anti-iskralaista (3 rabotshejedelolaisia ja 5 bundilaisia). Edustajakokouksen lopussa, vaalien edellä, *seitsemän* edustajaa (2 rabotshejedelolaisia ja 5 bundilaisia) poistui edustajakokouksesta (Bund erosi puolueesta).

Silloin iskralaisten vähemmistö, jota kannattivat sen tekemien virheiden seurauksena kaikki anti-iskralaiset ja suo, osoittautui *edustajakokouksen vähemmistöksi* (24 ja 9 + 10 + 1, s.o. 24 ja 20). Keskuselinten vaaleissa päätettiin valita 3 henkeä Pää-äänenkannattajan toimituskuntaan ja 3 Keskuskomiteaan. „Iskran” vanhan toimituskunnan 6 hengestä (Plehanov, Axelrod, Zaslitsch, Starover, Lenin, Martov) valittiin Plehanov, Lenin ja Martov. Keskuskomiteaan tahdottiin valita kaksi enemmistöstä ja yksi vähemmistöstä.

Martov kieltäytyi tulemasta toimituskuntaan ilman kolmea „erotettua” (valitsemattajäänyttä) toveria, ja koko vähemmistö kieltäytyi Keskuskomitean vaaleista. Ei kukaan ole koskaan kiistänyt eikä vieläkään kiistä vaalien laillisuutta. Mutta edustajakokouksen jälkeen vähemmistö kieltäytyi toimimasta edustajakokouksen valitsemien keskusten johdon alaisena.

Tuota boikottia kesti kolme kuukautta, vuoden 1903 elokuun lopulta vuoden 1903 marraskuun loppuun. „*Iskra*” (kuusi n:o, №№ 46—51) toimittivat Plehanov ja Lenin kahden. Vähemmistö muodosti puolueeseen salaisen järjestön (*tosiasia*, jonka itse vähemmistön kannattajat ovat nyt vahvistaneet *lehdistössä* ja jota nykyään ei kiellä *kukaan*). Venäjän komiteain ehdoton enemmistö (12 niistä 14 komiteasta, jotka ehtivät ilmaista kantansa) ilmaisi vastustavansa tuota desorganisoivaa boikottia.

Mutta ulkomaisen „Liigan” (= puolueen ulkomainen järjestö) myrskyisen edustajakokouksen jälkeen, joka pidettiin vuoden 1903 *lokakuun lopussa*, Plehanov päätti antaa periksi vähemmistölle ja ilmoitti koko puolueen edessä kir-

joituksessaan „Mitä ei pidä tehdä” („Iskran” 52. numero, marraskuu 1903), että kahtiajakaantumisen välttämiseksi on joskus annettava periksi yksinpä niillekin, jotka erehdyksessä taipuvat *revisionismiin* ja toimivat *anarkistisen individualistin* tapaan (alleviivatut sanonnat ovat Plehanovin omia sanontoja kirjoituksessa „Mitä ei pidä tehdä”). Lenin erosi toimituskunnasta, kun hän ei tahtonut toimia vastoin edustajakokouksen päätöksiä. Plehanov „kooptoi” silloin kaikki neljä entistä toimittajaa. Venäjän komiteat ilmoittivat, että ne katsovat, millainen tulee olemaan uuden „Iskran” suunta, katsovat, ovatko menshevikit todella menevät toimituskuntaan rauhaa rakentaakseen.

Osoittautui, kuten bolshevikit olivat ennustaneetkin, ettei vanhan „Iskran” suunta säilynyt ja ettei uusi, menshevistinen toimituskunta tuonut rauhaa puolueeseen. „Iskran” suunta kääntyi siinä määrin vanhaan, II edustajakokouksen hylkäämään rabotshejedelolaisuuteen, että *itse* Trotski, vähemmistön huomattava jäsen, joka oli julkaissut ohjelma-kirjansen „Poliittiset tehtävämme”, kirjansen, joka ilmestyi *uuden „Iskran” toimittamana*, lausui kirjaimellisesti seuraavaa: „*vanhan ja uuden „Iskran” välillä on kuilu*”. Rajoitumme tähän vastustajamme lausuntoon ollaksemme ryhtymättä selittämään pitkälti „Iskran” periaatteellista horjuntaa.

Toisaalta, „vähemmistön salainen järjestö” ei laskenut itseään hajalle, vaan jatkoi Keskuskomitean boikotointia. Tämä puolueen salainen kahtiajakaantuminen avoimeen ja salaiseen järjestöön jarrutti sietämättömästi työtä. Niiden Venäjän komiteoiden suuri enemmistö, jotka olivat ilmaisseet mielipiteensä kriisistä, tuomitsi päättävästi sekä uuden „Iskran” suunnan että vähemmistön desorganisoivan menetelyn. Kaikilta tahoilta kuului vaatimus, että on viipymättä kutsuttava koolle kolmas edustajakokous, jotta päästäisiin pois tuosta sietämättömästä tilanteesta.

Puoluesäntöjemme mukaan ylimääräisen edustajakokouksen koollekutsumiseksi (säätömääräiset edustajakokoukset kutsutaan koolle joka kahden vuoden kuluttua, „mikäli mahdollista”) tarvitaan ilmoitus järjestöiltä, joilla on yhteensä puolet koko äänimäärästä. *Puolet oli jo olemassa*. Mutta sitten Keskuskomitea petti enemmistön käyttäen hyväkseen muutamien, enemmistöön kuuluneiden jäsentensä vangitsemista. „Sovinnon” aikaansaamisen

varjolla ne Keskuskomitean jäsenet, jotka säilyivät vangitsemisten jälkeen, *tekivät sopimuksen vähemmistön salaisen järjestön kanssa* ja ilmoittivat, että tämä järjestö lasketaan hajalle, ja samalla salassa puolueelta ja Keskuskomitean kirjallisista ilmoituksista huolimatta *Keskuskomiteaan kooptoiitiin kolme menshevikkiä*. Tämä kooptointi tapahtui marras- tai joulukuussa 1904. Näin ollen vähemmistö taisteli, koko puoluetta hajottaen, vuoden 1903 elokuusta vuoden 1904 marraskuuhun saakka kolmen henkilön kooptoinnista Pää-äänenkannattajaan ja kolmen Keskuskomiteaan.

Tällä tavalla, vääryydellä muodostetut keskuselimet vastasivat herjauksella tai vaitiololla edustajakokouksen koollekutsumisvaatimukseen.

Silloin loppui tyyten Venäjän komiteoiden kärsivällisyys. Ne alkoivat kutsua koolle yksityiskonferenssejaan. Tähän mennessä on pidetty kolme konferenssia: 1) neljän kaukasialaisen komitean; 2) kolmen etelän komitean (Odessa, Nikolajev ja Jekaterinoslav) ja 3) kuuden pohjoisen (Pietari, Moskova, Tver, Riika, „Sever”, s.o. Jaroslavl, Kostroma ja Vladimir, ja vihdoin Nizhni Novgorod). Kaikki nämä konferenssit lausuiivat olevansa „enemmistön” puolella, päättivät kannattaa enemmistön kirjallisuusryhmää (Leninin, Rjadovoin, Orlovskin, Galerkan³⁹, Voinovin⁴⁰ y.m. ryhmää) ja valitsivat *oman byroonsa*; kolmas, s.o. pohjoinen, konferenssi antoi tämän „byroon” tehtäväksi muuttaa itsensä *Organisaatukomiteaksi* ja kutsua koolle Venäjän komiteain edustajakokouksen, s.o. puolueen kolmannen edustajakokouksen, sivuuttaen ulkomaiset keskuksat, jotka olivat erkaantuneet puolueesta.

Näin oli asianlaita vuoden 1905 tammikuun 1 päivään (uutta lukua) tultaessa. Enemmistökomiteain Byroo alkoi työnsä (poliisiolojemme tähden edustajakokouksen koollekutsuminen pitkittyi tietysti muutamalla kuukaudella: toisesta edustajakokouksesta ilmoitettiin joulukuussa 1902, mutta se kutsuttiin koolle elokuussa 1903). Enemmistön kirjallisuusryhmä perusti *enemmistön äänenkannattajan*, „Vperjod” lehden, joka alkoi ilmestyä *kerran viikossa* tammikuun 4 päivästä (uutta lukua) 1905. Nyt (helmikuun 3 päivään 1905) on ilmestynyt jo 4 numeroa. „Vperjod” lehden suuntana on *vanhan „Iskran” suunta*. Vanhan „Iskran” nimessä „Vperjod” taistelee päättäväisesti uutta „Iskraa” vastaan.

Tosiasiallisesti on siis osoittautunut olevan kaksi Venäjän sosialidemokraattista työväenpuoluetta. Toisella on äänenkannattajanaan „Iskra”, jota „virallisesti” nimitetään puolueen Pää-äänenkannattajaksi, Keskuskomitea ja neljä Venäjän komiteaa *kahdestakymmenestä* (muut Venäjällä olevat komiteat, paitsi näitä kahtakymmentä, jotka olivat toisessa edustajakokouksessa, ovat syntyneet myöhemmin ja kysymys niiden vahvistamisen laillisuudesta on kiistanalainen kysymys). Toisella puolueella on äänenkannattajana „Vperjod”, sillä on „Venäjän Enemmistökomiteain Byroo” ja 14 komiteaa Venäjällä (kolmetoista yllä mainittua ynnä Voronezhin sekä luultavasti myös Saratovin, Uralin, Tulan ja Siperian *).

„*Uusiskralaisten*” puolella ovat kaikki vanhan „Iskran” viholliset, kaikki rabotshejedelolaiset ja suuri osa puoluetta lähellä olevaa intelligenssiä. „*Vperjodilaisten*” puolella ovat kaikki vanhan „Iskran” periaatteellisen vakaumukselliset kannattajat sekä suuri osa tietoisia etumaisia työläisiä ja puolueen käytännönmiehiä Venäjällä. Plehanov, joka puolueen toisessa edustajakokouksessa (elokuu 1903) ja Liigan edustajakokouksessa (lokakuu 1903) oli bolshevikki ja joka on vuoden 1903 marraskuusta alkaen taistellut hurjasti „enemmistöä” vastaan, ilmoitti julkisesti *syyskuun 2 pnä 1904* (tämä lausunto on julkaistu), että kummankin osapuolen voimat ovat likipitään yhtä suuret.

Me, bolshevikit, väitämme puolellamme olevan todellisten, Venäjällä olevien, puolueen toimihenkilöiden enemmistön. Kahtiajakaantumisen perussyynä ja yhteenliittymisen perusesteenä me pidämme vähemmistön desorganisovaa menettelyä, vähemmistön, joka on kieltäytynyt alistumasta toisen edustajakokouksen päätöksiin ja on pitänyt kahtiajakaantumista kolmannen edustajakokouksen koollekutsumista parempana.

Nykyään menshevikit suorittavat kaikkialla Venäjällä paikallisten järjestöjen kahtiajakamisia. Niinpä he Pietarissa estivät komiteaa järjestämästä marraskuun 28 päivän mielenosoituksen (ks. „Vperjodin” 1. numeroa **). Nyt he ovat eronneet Pietarissa erikoiseksi ryhmäksi, joka on nimetty „Keskuskomitean ryhmäksi” ja joka toimii

* Joka tapauksessa kaikki neljä viimeksi mainittua ovat puolueen toisen edustajakokouksen jälkeen esiintyneet „enemmistön” eduksi.

** Ks. tätä osaa, ss. 20–24. *Toim.*

puolueen paikallista komiteaa vastaan. Samanlaisen paikallisen ryhmän („Keskuskomitean ryhmän”) taistelun käymiseksi puolueen komiteaa vastaan he ovat hiljattain muodostaneet Odessassa. Asenteensa valheellisuuden tähden puolueen menshevististen keskuselinten on ollut pakko desorganisoida puolueen paikallinen työ, sillä nuo keskuselimet eivät ole halunneet alistua niiden puoluekomiteoiden päätökseen, joiden valitsemia ne ovat.

Periaatteelliset erimielisyydet „Vperjodin” ja uuden „Iskran” välillä ovat itse asiassa samat kuin ne, joita oli vanhan „Iskran” ja „Rabotsheje Delon” välillä. Me pidämme näitä erimielisyyksiä tärkeinä, mutta sillä ehdolla, että meillä on mahdollisuus puolustaa täydellisesti katsantokantojamme, vanhan „Iskran” katsantokantoja, me emme pitäisi näitä erimielisyyksiä sinänsä esteenä, joka tekisi mahdottomaksi yhteisen työskentelyn yhdessä puolueessa.

*Julkaistu v. 1905
erillisenä lehtisenä VSDTP:n
Bernin avustusr ryhmän toimesta*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*